

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om a) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om dess regler för deltagande och spridning

(COM(2018) 435 final – 2018/0224 (COD))

och om b) Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation

(COM(2018) 436 final – 2018/0225 (COD))

(2019/C 62/05)

Föredragande: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Remiss	a) Europaparlamentet, 14.6.2018 Rådet, 25.6.2018 b) Europaparlamentet, 14.6.2018 Rådet, 27.6.2018
Rättslig grund	a) Artiklarna 173.3, 182.1, 182.4 och 182.5 och 188 i EUF-fördraget och artikel 7.5 i Euratomfördraget b) Artiklarna 173.3 och 182.4 i EUF-fördraget
Ansvarig facksektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av facksektionen	2.10.2018
Antagande vid plenarsessionen	17.10.2018
Plenarsession nr	538
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	187/1/2

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar att kommissionen har klargjort att forskning och innovation (FoI) bör fortsätta att vara en av EU:s viktigaste **prioriteringar** även inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2021–2027. Kommittén är glad över att kunna konstatera att många av de rekommendationer som kommittén lagt fram för halvtidsutvärderingen av Horisont 2020 har beaktats på sådana områden som forskningssamarbete och rörlighet samt åtgärder för att stärka innovation, undanröja skillnader mellan regioner, främja vetenskap och innovation bland medborgarna, åtgärda bristande framgångar och minska den administrativa bördan ⁽¹⁾.

1.2 EESK betonar att vetenskap, forskning och innovation måste vara centrala delar av det europeiska samhällets uppbyggnadsprocess och stöder därför Horisont Europa som ett sätt att föra EU-medborgarna närmare dessa aktiviteter och framgångar. Därför måste effektiv informations spridning om de möjligheter som erbjuds genom programmet, men också om hur innovation och forskning påverkar medborgarnas liv, vara en del av strategin för att uppmuntra starkare stöd till denna verksamhet från medlemsstaterna.

⁽¹⁾ EUT C 34, 2.2.2017, s. 66 och Informationsrapport om Horisont 2020 (utvärdering).

1.3 EESK stöder utformningen av forsknings- och innovationsuppdrag som en del av strategin för Horisont Europa i syfte att skapa mer verkningsfulla FoI-resultat och verkligen förändra medborgarnas syn på vetenskap och dess inverkan på deras vardag. EESK efterlyser ett skyndsamt fastställande av strategiska uppdrag som kan stimulera forsknings- och innovationsekosystem i hela EU och främjar forskningssamverkan som det huvudsakliga sättet att generera kunskap och genomslagskraft. Uppdragen bör inriktas på ett specifikt, kvantifierbart och uppnåbart mål och bör vara öppna för alla möjliga deltagare, för att inkludera spetskompetens från olika delar av EU.

1.4 EESK stöder att uppdragen kommer att stå öppna för olika nedifrån-och-upp-lösningar och omfatta hela livscykeln för forskning och innovation. Eftersom uppdragen bör ta itu med mål på medellång till lång sikt bör den stora betydelsen av forskning i låg teknisk mognadsgrad (TRL) också återspeglas i deras strategi. De bör inte vara inriktade enbart på linjära innovationsmodeller, som ofta är begränsade till inkrementell innovation, utan bör uttryckligen uppmuntra disruptiva innovationsmodeller.

1.5 EESK är, som företrädare för det organiserade civila samhället, redo att bidra aktivt till den gemensamma utformningen och stöder idén med uppdragen, men man får inte glömma att uppdragets tillämpningsområde och deras omstörtande karaktär kan begränsas av att beslut fattas alltför nära slutanvändarna. Uppdragsstyrelserna bör hålla hög kvalitet och har en tillräcklig kritisk massa från alla berörda parter för att undvika inkrementell forskning eller, i den andra änden av skalan, uppdrag som ligger långt bortanför den befintliga tekniska och teknologiska kapaciteten.

1.6 EESK framhåller att Europeiska innovationsrådet är ett viktigt instrument för att stödja banbrytande innovation och främja entreprenörskap och konkurrenskraft på EU-nivå. På detta sätt, och med beaktande av det europeiska landskapet, anser EESK att Europeiska innovationsrådet särskilt bör inrikta sig på mycket innovativa och banbrytande små och medelstora företag och uppstarts företag.

1.7 EESK håller med om att Horisont Europa bör inkludera samhällsvetenskap och humaniora på ett systematiskt sätt. Dessa områden bör beaktas jämsides tekniken. Innovation handlar om långt mer än teknik, och om man förenar de olika visionerna, kompromisserna och utmaningarna kan man skapa ett bättre europeiskt FoI-landskap. EESK anser att man genom att gå "bortom tekniken" skulle främja samhällsvetenskap och humaniora inom ramen för hela Horisont Europa.

1.8 EESK stöder en strategi med öppen vetenskap som ett sätt att lägga tonvikten på spetskompetens och högkvalitativ kunskap. Öppen vetenskap är grundläggande för den övergripande vetenskapliga utvecklingen inom de europeiska institutionerna, men man bör överväga att införa en tidsplan för offentliggörande av alla forskningsresultat för att garantera att alla projektresultat görs tillgängliga i lämpliga register och inom väldefinierade tidsramar. EESK välkomnar fri tillgång till publikationer och forskningsdata, men regelbundna samråd med forskningsaktörer om framtida krav inom öppen vetenskap rekommenderas starkt. De fastställda undantagsmöjligheterna bör bibehållas i Horisont Europa.

1.9 EESK instämmer i att den omgjorda pelarstrukturen kommer att förbättra den interna enhetligheten, särskilt genom integration av industriell teknik i den andra pelaren, vilket kommer att förstärka industrins bidrag till att hantera globala utmaningar och matcha tillgång och efterfrågan på nya lösningar. Detta tillvägagångssätt är mycket tilltalande, och ett förslag skulle vara att främja konsortier som sluter innovationscykeln, det vill säga omfattar akademiska partner som skapar, lösningsleverantörer som utvecklar innovativa lösningar och slutanvändare som uttrycker sina behov så att de kan agera på ett hållbart sätt.

1.10 EESK välkomnar också målet att ytterligare förenkla reglerna för statligt stöd för att göra det lättare att kombinera olika medel, vilket kan vara avgörande för att överbrygga de stora skillnaderna mellan medlemsstaterna och regionerna i fråga om antalet framgångsrika forsknings- och innovationsprojekt. Synergier mellan unionens olika finansieringsprogram och politikområden, särskilt strukturfonderna genom sinsemellan förenliga bestämmelser, är avgörande för att garantera att forsknings- och innovationsprojekt får största möjliga genomslag.

1.11 EESK framhåller att stöd till forskares rörlighet via Marie Skłodowska-Curie-åtgärder också är viktigt för att ytterligare stärka det europeiska forskningsområdet, samtidigt som EU:s och medlemsstaternas politik måste syfta till att skapa lämpliga och attraktiva arbetsvillkor för yrkesverksamma för att undvika fenomenet med kompetensflykt, som verkligen är kontraproduktivt om man vill uppnå sammanhållning i EU. Dessutom är det viktigt att stärka stödet för unga forskare i Europeiska forskningsrådets program.

1.12 EESK anser att särskilt fokus bör läggas på utbildning i vetenskapliga ämnen och på vetenskaplig kommunikation i pelaren för "Förstärkning av det europeiska forskningsområdet". Detta skulle stärka vetenskapen med och för samhället inom denna pelare och följaktligen inom Horisont Europa.

2. Allmänna kommentarer

2.1 EESK välkomnar kommissionens ansträngningar på senare tid för att stärka den europeiska tillväxten genom en ny och genomtänkt europeisk politik som stöds av ett ökat främjande av FoU- och innovationsaktiviteter som kan ge EU en ledande roll på många områden⁽²⁾. Innovatörerna och forskarna i EU har uppnått många mål de senaste åren, men EU-medborgarna har ännu inte till fullo insett detta av flera olika skäl, t.ex. bristande kommunikation, bristande engagemang från samhället eller medborgarna ointresse för vetenskapliga framgångar. Därför är det av yttersta vikt att ändra den europeiska allmänhetens attityd, inte bara på kort sikt utan även i syfte att bidra till ett långsiktigt innovations- och vetenskapsekosystem i vårt samhälle som helhet.

2.2 EESK instämmer i att det är genom att fastställa centrala globala utmaningar som medborgarnas åsikter kan påverkas, som en del av en verklig kraftansträngning för att mobilisera och engagera samhället i det europeiska projektet. Att stärka EU:s konkurrenskraft genom innovation är av yttersta vikt och måste beaktas av ledarna när de fastställer politiska prioriteringar. Det är inte tillräckligt att konstatera att FoU och innovation bidrar stort till jobbskapande och tillväxt. Det är inte heller tillräckligt att bara informera om att två tredjedelar av den ekonomiska tillväxten i EU i dag härrör från FoU och innovation. Medlemsstaterna måste delta i denna gemensamma ansträngning.

2.3 EESK välkomnar förslaget om ett nytt europeiskt FoI-program som ska stödja och främja FoI på EU-nivå under perioden 2021–2027 och dess huvudsakliga beståndsdelar, närmare bestämt fokus på öppen vetenskap, globala utmaningar och industriell konkurrenskraft samt öppen innovation. Kommittén är övertygad om att idén med gemensam utformning, det vill säga att engagera alla berörda parter i kunskaps- och innovationssamfundet, är grundläggande för att stärka EU:s konkurrenskraft, jobbskapandet, den sociala sammanhållningen, särskilt kampen mot ungdomsarbetslösheten, och miljöskyddet i linje med FN:s Agenda 2030 och målen för hållbar utveckling.

2.4 Programmet Horisont Europa förefaller återspegla kommissionens prioritering att bygga upp ett innovations- och vetenskapsekosystem som kan göra det möjligt för EU att stärka sin konkurrenskraft genom strukturella aktiviteter med ekonomisk och social inverkan. Detta bekräftas inte bara genom den föreslagna ökningen av finansieringen utan även av de aktiviteter som föreslås inom ramen för programmets tre pelare.

2.5 EESK stöder de viktigaste nya beståndsdelar som framhålls i förslaget om Horisont Europa, närmare bestämt i) stöd till banbrytande innovation genom Europeiska innovationsrådet, ii) större genomslagskraft genom uppdragsinriktning och medborgarinflytande: FoI-uppdrag, iii) stärkt internationellt samarbete, iv) mer öppenhet genom en starkare policy för öppen vetenskap och v) ett rationaliserat finansieringslandskap med en ny metod för europeiska partnerskap.

2.6 Inrättandet av EU:s nedifrån-och-upp-riktade forsknings- och innovations **uppdrag** som fokuserar på globala utmaningar och industrins konkurrenskraft kan vara ett bra sätt att engagera samhället mer i vetenskaps- och innovationsverksamhet. Denna strategi kan vara ett bra sätt att involvera samhället och allmänheten i de uppdrag som kommer att utformas och kommer att skapa en känsla av gemenskap som kan vara nödvändig för att man ska kunna uppnå betydande resultat och effekter. Det civila samhällets roll i denna process kan än en gång bli avgörande.

2.7 EESK uppskattar också att Horisont Europa kommer att stödja offentlig-privata partnerskap som ett effektivt sätt att främja forskningssamverkan med inriktning mot industridriven forskning och innovation, med tonvikt på färre men kraftfullare partnerskap. EU måste acceptera att vi fortfarande har en lång väg att gå för att skapa en smidig process för effektivt samarbete mellan den akademiska världen och industrin. Det finns förvisso många goda exempel och fall av bästa praxis, men också utrymme för förbättringar. Offentlig-privata partnerskap är ett av de verktyg som kan minska den befintliga klyftan mellan dessa två olika men kompletterande världar, det vill säga den akademiska världen och industrin/marknaden.

⁽²⁾ EUT C 197, 8.6.2018, s. 10.

2.8 EESK uppmanar återigen ⁽³⁾ kommissionen att fortsätta sina ansträngningar för att minska den byråkratiska bördan inom Horisont-programmet. Därför välkomnar EESK kommissionens förslag om mindre byråkrati och kortare tid till utsläppande på marknaden/högare svarsnivå på förslagen, vilket bland annat kan ses i Horisont 2020:s särskilda instrument för små och medelstora företag. Förenkling måste vara ett av huvudmålen med Horisont Europa, särskilt vad gäller tiden för beviljande och för att komma in på marknaden, stabila finansieringsgrader, färre instrument, begränsad användning av tidrapporter, utbredd användning av klumpsummor och så vidare.

2.9 Vid sidan av minskad byråkrati, förbättrade förenklingar och en synligare kampanj för att få fler små och medelstora företag att satsa på innovation och FoI-verksamhet anser EESK att det koncept som ligger till grund för Europeiska innovationsrådet är mycket välkommet, särskilt när det gäller att främja kommersialisering, uppskalning av innovationer och entreprenörer. EESK anser nämligen att med denna strategi kan graden av framgång öka om man tar hänsyn till att vissa av uppstarts företagen och idéerna inte har lyckats tidigare av olika skäl som Europeiska innovationsrådet har för avsikt att åtgärda. Vi får inte glömma att den europeiska kulturen måste bli mindre riskovillig och att Europeiska innovationsrådet kommer att bidra till detta och bör beakta FoI-verksamhet med hög risk i sina övergripande mål och utvärderingskriterier.

2.10 EESK stöder idén med att engagera fler små och medelstora företag och uppstarts företag i programmet, men ställer sig något tveksam till förslaget om uppskalning. Trots tidigare ansträngningar inom ramprogrammen bör man göra mer för att små och medelstora företag ska delta i aktiviteter som baseras på FoI, och Horisont Europa skulle vara den bästa möjligheten att "få dem med på tåget". Idén om större deltagande via kapital kan vara god, men budskapet måste vara tydligt för alla företag. Små och medelstora företag har fortfarande ett annat perspektiv när det gäller kapitalinnehav, så det krävs en fullständig förklaring från programmet för att främja samhällsdeltagande och undvika feltolkningar. Dessa företag har en lång tradition av familjeföretagarbaserat kapital och förslag om att "öppna upp" deras kapital för marknaden, med finansiella medel från detta program, kan ge upphov till särskilda frågor. Därför uppmanar EESK kommissionen att vara mycket tydlig med detta intressanta förslag.

2.11 EESK instämmer också i principen att EU inte bör göra fler finansiella investeringar till fördel för entreprenörer utan dialog med EU. Detta "motto", som kommissionsledamot Carlos Moedas nyligen presenterade vid ett offentligt sammanträde, är en ambitiös idé om mer direktkontakt med entreprenörer och sökande, men det är också en mycket riskabel inställning: det står ännu inte klart vilka resurser som kommer att tilldelas intervjuer med sökande, och hela processen måste fortfarande vara effektiv. Kommittén är dock fullt villig att ställa sig bakom denna nya metod och erbjuder sig till och med att bidra till processen genom sina ledamöters expertis och uppbackning från de civilsamhällesorganisationer som stöder dess ledamöter.

2.12 Slutligen välkomnar EESK också de ansträngningar som förefaller göras för att främja finansiella synergier mellan olika program. Sådana synergier kan göra mycket för att man bättre ska kunna utnyttja och främja FoI-kapaciteten i olika regioner i EU. Ökade synergier med andra av unionens finansieringsprogram och politikområden, närmare bestämt med strukturfonder genom sinsemellan förenliga bestämmelser, bör vara en viktig fråga. Enligt den fleråriga budgetramens bestämmelser om sammanhållningsfonderna kan medlemsstaterna överföra upp till 5 % av sina anslag från en fond till en annan, vilket innebär att de kan överföra investeringsanslag till andra områden som identifierats som viktiga. Detta skulle kunna vara ett annat viktigt steg mot att involvera medlemsstaterna mer i arbetet för att uppnå innovationsprogrammets mål och föra den vetenskapliga agendan till en annan nivå. EESK anser att det bara är genom att involvera allmänheten och privata sektorer som programmet kan betraktas som framgångsrikt och påverka medborgarnas vardag. En annan viktig aspekt skulle vara att harmonisera reglerna och föreskrifterna för de olika fonderna, åtminstone för samma typ av verksamhet, särskilt för forskning och innovation.

3. Förslaget till Horisont Europa (2021–2027)

3.1 Kommissionens förslag om Horisont Europa bygger på tillkännagivandet av en stor framgång: ett FoI-program som omfattar 100 miljarder euro som redan är ett steg framåt för ett vetenskaps- och innovationsbaserat europeiskt kunskapsamhälle. Att medlemsstaterna godkände denna budgetökning visar inte bara på politisk beslutsamhet utan sänder också ett tydligt budskap till världen: EU vill gå i täten för innovation och vi har nu skapat de finansieringsförutsättningar som krävs för detta.

3.2 Utöver den ökade finansieringen önskar EESK särskilt nämna några nya och innovativa idéer i förslaget som är viktiga för detta yttrande. Därför vill vi framhålla följande punkter i korthet:

⁽³⁾ EUT C 34, 2.2.2017, s. 66.

- a) **Horisont Europas indelning i tre pelare:** Som kommissionen har sagt är Horisont Europa inte en revolution utan en evolution. Därför är programmet indelat i tre huvudpelare: öppen vetenskap, som omfattar Europeiska forskningsrådet, Marie Skłodowska-Curie-åtgärder och forskningsinfrastruktur, globala utmaningar och industriell konkurrenskraft, som består av fem kluster (hälsa, inkluderande och säkra samhällen, digitala frågor och industri, klimat, energi och mobilitet samt livsmedel och naturresurser), och öppen innovation, med Europeiska innovationsrådet, europeiska innovations-ekosystem och Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). De tre pelarna kommer att understödjas av aktiviteter avsedda att förstärka det europeiska forskningsområdet.
- b) **Inrättandet av Europeiska innovationsrådet** för att hjälpa EU att bli ledande inom innovation som skapar nya marknader: EU har eftersträvat detta mål i många år, men trots ansträngningarna, utmärkta idéer och ett mycket starkt innovations- och vetenskapssamfund återspeglar nivån på tillväxt och jobbskapande inte nivån på insatserna. Genom kommissionens förslag inrättas därför en enda kontaktpunkt för att hjälpa den mest lovande banbrytande tekniken med stor potential att ta steget ut ur laboratoriet och till marknaden, och de mest innovativa uppstarts företagen och företagen kommer att få hjälp att skala upp sina idéer. Det nya Europeiska innovationsrådet kommer att hjälpa till att identifiera och finansiera snabbt föränderliga högriskinnovationer som bär på en stor potential att skapa helt nya marknader. Det kommer att ge direktstöd till innovatörer genom två huvudsakliga finansieringsinstrument: ett för de tidiga stadierna och ett för utveckling och marknadslansering. Det kommer att komplettera Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). EESK anser att Europeiska innovationsrådet bör inrikta sig på mycket innovativa och banbrytande små och medelstora företag och uppstarts företag.
- c) Inom EIT kommer förslag till EIT:s framtida kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper) att anges i EIT:s strategiska innovationsprogram (SIP). EESK anser att dessa inte bör ökas särskilt mycket och att deras antal bör förbli begränsat, i enlighet med principen om förenkling av FoI-landskapet. Dessutom bör det garanteras att det ingår företrädare för olika europeiska länder i de framtida KI-grupperna, särskilt när det gäller placeringen av innovationscentrumen. Det entreprenörskap som främjas av den akademiska pelaren (t.ex. utbildning i entreprenörskap, främjande av ett starkt tvärvetenskapligt samarbete mellan industri och akademi och identifiering av förväntade färdigheter för framtida innovatörer) bör stärkas.
- d) Inrättandet av EU:s FoI-**uppdrag** inriktade på globala utmaningar och industrins konkurrenskraft: Denna strategi kan vara ett bra sätt att involvera samhället och allmänheten i de uppdrag som kommer att utformas och kommer att skapa en känsla av gemenskap som kan vara nödvändig för att man ska kunna uppnå betydande resultat och effekter. Exempel kan vara alltifrån kampen mot cancer till rena transporter, plastfria hav eller säkert och rent vatten för alla. Uppdragen ska utformas i samarbete med allmänheten, berörda parter, Europaparlamentet och medlemsstaterna. I egenskap av företrädare för det organiserade civila samhället är EESK redo att bidra aktivt till den gemensamma utformningen.
- e) **Maximering av innovationspotentialen i hela EU och förstärkning av det europeiska forskningsområdet:** Stödet till medlemsstater med låg potential för FoI-resultat kommer att fördubblas. Synergier med de europeiska struktur- och investeringsfonderna (t.ex. struktur- och sammanhållningsfonderna) kommer att göra det enkelt att samordna och kombinera finansiering och hjälpa regionerna att satsa på innovation och stärka sin ställning på EU-nivå.
- f) **Större öppenhet:** Principen om öppen vetenskap/öppen innovation kommer att bli en hörnsten i genomförandet av Horisont Europa, med öppen tillgång till publikationer och data. Detta kommer att främja spridning och utnyttjande, bidra till spridningen på marknaden och öka innovationspotentialen i de resultat som genereras med hjälp av EU-finansiering.
- g) **En ny generation europeiska partnerskap och mer samarbete med andra EU-program:** Horisont Europa förväntas rationalisera antalet partnerskap som EU samplanerar eller samfinansierar med partner från exempelvis industrin, det civila samhället eller finansieringsorgan i syfte att öka deras ändamålsenlighet och inverkan på arbetet med att uppnå EU:s politiska prioriteringar. Horisont Europa kommer att främja ändamålsenliga och operativa kopplingar med andra framtida EU-program, såsom sammanhållningspolitiken, Europeiska försvarsfonden, programmet för ett digitalt Europa och Fonden för ett sammanlänkat Europa, samt med det internationella fusionsenergi projektet Iter.
- h) **Gemensamma forskningscentrumet (JRC),** kommissionens vetenskaps- och kunskaps tjänst, kommer att fortsätta bidra med vetenskaplig rådgivning, tekniskt stöd och målinriktad forskning.

4. Vetenskap och innovation för alla i EU

4.1 Medborgarna måste bli medvetna om EU:s potential och framgångar inom vetenskap och innovation. Dessa verksamheter är en viktig del av allas vår vardag och en verklig möjlighet att engagera samhället i det europeiska projektet. Det koncept och de åtgärder som kommissionen föreslår är ambitiösa och en process utan slut, men detta är också den bästa chansen att få allmänheten att engagera sig i de europeiska värdena med koppling till innovation och vetenskap för alla.

4.2 Utbildning i vetenskapliga ämnen och vetenskaplig kommunikation bör betraktas som en grundläggande strategi för att få med alla i det europeiska projektet. Att fastställa allmänhetens deltagande som en prioritering inom Horisont Europa kommer att utgöra ett tydligt steg framåt för att få ut FoI-resultaten till marknaden och i vårt dagliga liv. Gemensam utformning på grundval av en flerpartsstrategi skulle utgöra ett tydligt budskap för allmänhetens deltagande på FoI-området. Social innovation med allmänhetens deltagande och förtroende för innovation kommer att spela en avgörande roll för att främja nya styrelseformer, produktions- och konsumtionsmönster.

4.3 Spridningen av informationen om och utnyttjandet av resultaten av europeisk vetenskap och innovation verkar inte fungera särskilt effektivt. Medborgarna värdesätter innovation från andra regioner och erkänner inte europeiska framgångar, ens när de ser dem. Detta måste förändras av flera skäl: utöver idén om att EU:s investeringar ska medföra ett europeiskt värde är det också viktigt att vara stolt över EU:s framgångar och mål i samband med det europeiska projektet för alla.

4.4 EU kritiserar ofta för brist på investeringar och avsaknad av en kultur av risktagande och entreprenörskap. Den allmänna idén bakom kommissionens förslag är att ta itu med dessa utmaningar och skapa en ny syn på dessa idéer. Vetenskaps- och innovationsverksamhetens bidrag till att bygga ett bättre och mer inkluderande EU är en del av den förändring som krävs för att undvika missförstånd om det europeiska projektet, och utgör säkerligen ett viktigt bidrag till att göra medborgarna mer engagerade och stolta över att vara en del av lösningen. Det är också viktigt att motarbeta felaktiga uppfattningar om användningen av EU-medel i lokalsamhällena: Om medborgarna skulle inse att skattebetalarnas pengar utnyttjas väl skulle det vara ett gott steg mot att motverka extrema populistiska påståenden som måste bekämpas.

4.5 Programmet bör i synnerhet bidra till att stärka det europeiska forskningsområdet genom att säkerställa att dess finansiering till största delen används för forskningssamverkan med deltagare från medlemsstater och/eller associerade länder, i syfte att skapa ett betydande EU-mervärde. Samarbete mellan europeiska forskare, industrier (däribland små och medelstora företag) och andra offentliga och privata institutioner har varit av stor vikt vid inrättandet av det europeiska forskningsområdet och är ett kännetecken för EU:s FoI-ramprogram, som är mycket uppskattade av de berörda parterna och måste bevaras inom Horisont Europa.

4.6 Verksamheten inom Horisont Europa bör främst genomföras genom ansökningsomgångar. Man bör försäkra sig om att merparten av Horisont Europas budget spenderas genom konkurrensutsatta ansökningsomgångar som sköts direkt av kommissionen eller dess genomförandeorgan på ett öppet och effektivt sätt. Antalet uppdrag och partnerskap och deras budget bör begränsas till rimliga nivåer, så att FoI-landskapet kan rationaliseras i enlighet med det centrala målet om förenkling.

4.7 De behov och brådskande prioriteringar som framhölls i det samråd med berörda parter som inleddes i början av 2018 som en del av konsekvensbedömningen⁽⁴⁾ måste införlivas i Horisont Europa. Syftet med samrådet var att samla in synpunkter från intresserade medborgare och berörda parter om utformningen av Horisont Europa, särskilt främjandet av FoI i hela EU, stöd till utbildning och färdigheter samt säkerställande av en ren och hälsosam miljö och skydd av naturresurser.

4.8 För att aktivt bidra till sammanhållningen mellan de olika regionerna i EU är den ökade finansieringen till Europeiska forskningsrådet välkommen, särskilt om medlen först och främst går till forskare i början av sin karriär, som är den grupp som bär på störst framtidspotential för EU. Kompetensflykten från randområden till andra områden måste hejdas och egenmakten för forskare i början av karriären måste förverkligas.

4.9 I syfte att förbättra det civila samhällets utnyttjande av forskningsresultat är det viktigt att understryka den grundläggande betydelsen av social innovation. Det är också viktigt att understryka vikten av företag inom den sociala ekonomin och berörda parter i allmänhet, som tillsammans med industrin och små och medelstora företag i dag utgör en viktig del av det europeiska ekonomiska systemet.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/horizon-europe-impact-assessment-swd-2018-307_en

5. Företagens roll

5.1 EESK vill återigen framhålla att merparten av företagen i EU utgörs av små och medelstora företag. De sörjer för ökad sysselsättning och jobbskapande och måste därför sättas i centrum när politiken utformas. Detta förslag förefaller återspegla denna idé, men EESK vill trots det uppmärksamma kommissionen på att det inte finns en enda lösning som passar alla medlemsstater när det gäller att öka de små och medelstora företagens deltagande i Horisont Europa. Medlemsstaterna har olika tillväxtnivåer och strukturella innovationsekosystem och detta måste på något sätt återspeglas i de specifika åtgärder som föreslås.

5.2 EESK erkänner den roll som uppstarts företag har inom innovations- och vetenskapsekosystem, men vill fästa kommissionens uppmärksamhet på att entreprenörer måste vara affärsinriktade för att lyckas. Därför bör entreprenörer erbjudas rådgivning om marknadens potential och behov. Större företag måste också vara en del av processen. Dessa företag erbjuder fler möjligheter för uppstarts företag och små och medelstora företag, inte bara på grund av de utmaningar som de skapar utan också på grund av de affärsmöjligheter som vanligen åtföljer deras verksamhet. Därför är det en mycket god idé att skapa ett effektivare innovationsekosystem som sammanför alla deras faktiska situationer.

5.3 EESK vill göra entreprenörerna och kommissionen uppmärksamma på behovet av att utveckla en ny syn på industriell verksamhet. De traditionella industrisektorerna skulle verkligen kunna dra fördel av uppstarts företagens verksamhet när dessa är inriktade på utmaningar med koppling till digitaliseringen och robotiseringen av industriell verksamhet, exempelvis när det gäller den cirkulära ekonomin, eller främjande av införandet av mycket avancerad ny tillverkningsteknik med hjälp av små och medelstora företag och uppstarts företag och hjälpa dessa att samarbeta med stora industrier. Framgångarna skulle kunna öka om uppstarts företagen på något sätt gjordes medvetna om de utmaningar som industrin står inför.

6. Finansiella frågor

6.1 Det föreslagna budgetanslaget på 100 miljarder euro för perioden 2021–2027 omfattar ett anslag på 94,1 miljarder euro för Horisont Europa, 3,5 miljarder euro för InvestEU-fonden och 2,4 miljarder euro för Euratoms forsknings- och utbildningsprogram. Euratomprogrammet, som finansierar forskning och utbildning om kärnsäkerhet, fysiskt skydd och strålskydd, kommer att lägga mer tonvikt vid tillämpningar utanför energiområdet, exempelvis hälso- och sjukvård och medicinsk utrustning, och kommer dessutom att stödja kärnforskarens rörlighet inom ramen för Marie Skłodowska-Curie-åtgärder.

6.2 Den preliminära fördelningen av Horisont Europas budget visar på en betydande ökning (med omkring 20 %) av Europeiska forskningsrådets budget och budgeten för Marie Skłodowska-Curie-åtgärder (med omkring 10 %) jämfört med inom ramprogrammet Horisont 2020 för perioden 2014–2020. EESK ger sitt fulla stöd till denna ökning och till att Europeiska forskningsrådet ska lägga den största delen av sin budget på forskare som befinner sig i början av sin karriär och sin mest produktiva och kreativa fas (startbidrag ⁽⁵⁾ och konsolideringsbidrag ⁽⁶⁾).

6.3 Den största ökningen inom Horisont Europa går till Europeiska innovationsrådet, som tilldelas sammanlagt 13,5 miljarder euro. Inom pelaren globala utmaningar och industriell konkurrenskraft får klustret "livsmedel och naturresurser" den största ökningen, till totalt 10 miljarder. Den övergripande pelare som inriktas på att förstärka det europeiska forskningsområdet har också fått en betydligt större budget på sammanlagt 2,1 miljarder euro. EESK anser att dessa budgettendenser är välkomna och kommer att stärka det europeiska forskningsområdet och bygga ett starkare FoU-ekosystem med många aktörer i alla regioner i EU.

Bryssel den 17 oktober 2018.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁵⁾ För forskare av alla nationaliteter med 2–7 års erfarenhet efter doktorsexamen, med mycket lovande vetenskapliga meriter och ett utmärkt forskningsförslag (<https://erc.europa.eu/funding/starting-grants>).

⁽⁶⁾ För forskare av alla nationaliteter med 7–12 års erfarenhet efter doktorsexamen, med mycket lovande vetenskapliga meriter och ett utmärkt forskningsförslag. (<https://erc.europa.eu/funding/consolidator-grants>).